

UNIUNEA EUROPEANĂ ȘI ORGANIZAȚIA MONDIALĂ A COMERȚULUI

Organizația Mondială a Comerțului (OMC) contribuie, prin activitatea sa, la menținerea unui sistem comercial internațional reglementat. În ciuda faptului că s-a ajuns la un impas în cadrul negocierilor comerciale, se explorează în prezent modalități de modernizare a normelor OMC și de abordare a noilor provocări globale. În conformitate cu Tratatul de la Lisabona, Parlamentul își exercită prerogativele de colegiator, alături de Consiliu, și joacă un rol important în ceea ce privește controlul politicii comerciale internaționale.

În primele decenii ale secolului XX, chestiunile comerciale au determinat țările să se angajeze în relații tot mai complexe, creând nevoia unei platforme care să înlesnească și să reglementeze negocierile comerciale. Acordul General pentru Tarife și Comerț (GATT) din 1947 a oferit nu doar o platformă de discuții sub forma unor mese rotunde, creând o abordare multilaterală a comerțului, ci a instituit, totodată, un sistem de norme comerciale recunoscute pe plan mondial. Ideea de bază era crearea unor condiții de concurență echitabile prin „reducerea substanțială a tarifelor și a altor bariere ale comerțului și eliminarea tratamentului discriminatoriu în comerțul internațional”^[1].

Odată cu evoluția comerțului internațional, de la schimbul de bunuri materiale la schimbul de servicii și idei, GATT a fost transformat și instituționalizat ca Organizația Mondială a Comerțului (OMC). OMC a fost instituită în 1995, în urma Rundeii Uruguay de negocieri comerciale, și a integrat primele acorduri comerciale, cum ar fi însuși acordul GATT, Acordul privind agricultura, Acordul privind produsele textile și confecțiile, precum și alte acorduri generale. Printre acordurile ulterioare cele mai importante se numără Acordul General privind Comerțul cu Servicii (GATS) și Acordul privind aspectele comerciale ale drepturilor de proprietate intelectuală (TRIPS). În februarie 2017, a intrat în vigoare Acordul privind facilitarea comerțului – primul acord multilateral care a fost finalizat de la data înființării OMC. În plus, se examinează în prezent diferite idei privind posibilitățile de a sprijini dezvoltarea în continuare a sistemului instituit de OMC, proces care ar putea permite modernizarea sistemului, spre exemplu în domeniul comerțului electronic, al facilitării investițiilor și al subvențiilor industriale, pentru a-i crește eficiența și adaptabilitatea în raport cu un mediu comercial care evoluează rapid.

Statisticile indică o legătură clară între comerțul liber și echitabil și creșterea economică. În acest context, crearea OMC a reprezentat un pas important spre un sistem

[1]Acordul GATT (1947), paragraful introductiv.

comercial internațional mai cuprinzător și, astfel, mai dinamic. OMC acționează pentru promovarea comerțului liber, în special prin garantarea faptului că statele mențin dinamica de eliminare a barierelor din calea comerțului în negocierile comerciale desfășurate. În prezent, două treimi dintre membrii OMC sunt țări în curs de dezvoltare, acest lucru însemnând că economiile în tranziție și țările cel mai puțin dezvoltate au posibilitatea de a utiliza comerțul deschis pentru a dinamiza eforturile lor de dezvoltare.

MECANISMUL DE SOLUȚIONARE A LITIGIILOR COMERCIALE

Una dintre cele mai importante realizări ale OMC a fost consolidarea Organului său de soluționare a litigiilor, care are competența de a statua asupra litigiilor comerciale și de a executa hotărârile luate. Mecanismul de soluționare a litigiilor comerciale are la bază un sistem de norme predefinite care oferă membrilor OMC, indiferent de importanța lor politică sau de influența lor economică, posibilitatea de a depune plângeri privind presupuse încălcări ale normelor OMC și de a solicita compensații. Introducerea acestui mecanism a condus la scăderea gradului de utilizare a mecanismelor de apărare unilaterale utilizate anterior de către state și care provocau adesea represalii din partea statelor vizate, ducând, câteodată, la adevărate războaie comerciale.

Până în prezent, sistemul OMC de soluționare a litigiilor a oferit garanțiile necesare pentru a asigura faptul că membrii cei mai puternici nu domină asupra celor mai slabi și a prevăzut norme clare referitoare la măsurile de retorsiune. Cu toate acestea, în prezent organul de apel nu mai funcționează efectiv, întrucât mandatele membrilor săi se apropie de sfârșit, iar posturile vacante nu au fost ocupate. Pentru a rezolva această situație, UE, împreună cu 22 de membri ai OMC, a lansat o inițiativă pentru un mecanism alternativ, denumit procedura provizorie multipartită de arbitraj în apel (MPIA), formată din 10 arbitri care vor audia apelurile formulate în rapoartele grupului special al OMC în cadrul MPIA.

De la crearea OMC, UE a fost unul dintre principalii utilizatori ai sistemului de soluționare a litigiilor. Uniunea a fost implicată în 187 de cazuri de soluționare a litigiilor, dintre care 102 ca reclamant și 85 ca pârât^[2]. În alte 200 de cazuri, aceasta a solicitat să intervină cu statutul de „parte terță”, care permite membrilor OMC să urmărească litigiile care implică alte părți. UE, care este reprezentată de Comisia Europeană, a urmărit, de asemenea, în numeroase rânduri, să amelioreze și să clarifice acordurile OMC, solicitând deliberări din partea grupurilor speciale ale OMC și a organului său de apel.

Parlamentul European urmărește îndeaproape evoluția litigiilor în care este implicată UE. Comisia pentru comerț internațional a Parlamentului European își prezintă opiniile cu privire la litigiile comerciale prin intermediul rapoartelor, al audierilor publice și al întrebărilor cu solicitare de răspuns oral adresate Comisiei și Consiliului. Astfel s-a întâmplat, de exemplu, în cazul litigiului Airbus-Boeing dintre Uniunea Europeană și Statele Unite.

[2] Date disponibile la 30 septembrie 2020: https://www.wto.org/english/tratop_e/dispu_e/dispu_by_country_e.htm

RUNDA DE LA DOHA ȘI EVOLUȚII ULTERIOARE

Din 2001, membrii OMC s-au angajat în vaste negocieri comerciale multilaterale, cunoscute sub denumirea de „Runda de la Doha” sau „Agenda de dezvoltare de la Doha” (ADD), al cărei scop principal este de a plasa dezvoltarea în centrul sistemului comercial mondial. Negocierile din cadrul runde de la Doha urmăresc să confere țărilor în curs de dezvoltare un rol tot mai important și să consolideze capacitatea acestora de a beneficia de avantajele comerțului internațional, sprijinindu-le în combaterea sărăciei.

ADD este un program care s-a bazat încă de la început pe principiul unui „angajament unic”^[3] și se află încă în desfășurare. Prezenta rundă, ca și cele precedente, are drept obiectiv continuarea liberalizării comerțului.

ADD se bazează pe trei piloni:

1. accesul la piețe pentru produsele agricole (inclusiv taxe vamale și subvenții), pentru produsele industriale (cunoscut sub denumirea de „acces la piețele neagricole” sau „NAMA”) și pentru servicii;
2. norme, de exemplu cele privind facilitarea comerțului, precum și norme antidumping; și
3. dezvoltarea.

Cu toate acestea, negocierile au ajuns la un impas privind anumite aspecte esențiale, care vizează, în principal, accesul pe piață. Diferențele cele mai importante constau în pozițiile principalelor țări emergente și cele ale țărilor sau blocurilor industrializate cu privire la modul în care sistemul comercial internațional ar trebui reformat.

UE a susținut lansarea unei runde ample și ambițioase. Aceasta a fost considerată cea mai eficientă modalitate de a sprijini toți participanții în realizarea obiectivelor în domeniul creșterii economice și dezvoltării și de a facilita acceptarea compromisurilor necesare. Cu toate acestea, negocierile în ansamblul lor nu par să ajungă la o finalizare reușită în viitorul apropiat, în ciuda tuturor eforturilor depuse de numeroși participanți (în special de Uniunea Europeană).

Pentru a depăși acest blocaj care afectează negocierile desfășurate în cadrul Runde de la Doha și a limita tendințele protecționiste, membrii OMC și-au reorientat atenția către posibilitățile de a obține rezultate în domenii mai puțin controversate, care ar putea să faciliteze realizarea obiectivelor legate de dezvoltare. În decembrie 2013 a fost adoptat Acordul privind facilitarea comerțului – primul instrument juridic multilateral instituit după crearea OMC, care și-a început activitatea acum 22 de ani. Doi ani mai târziu, în decembrie 2015, s-au înregistrat noi progrese semnificative, ca urmare a adoptării unui acord cu privire la măsurile de restricționare a subvențiilor care denaturează comerțul și care sunt acordate pentru sprijinirea exportului de produse agricole – un domeniu de interes în special pentru țările cel mai puțin dezvoltate.

Deși progresele realizate au o anvergură mai redusă comparativ cu obiectivele stabilite în agenda inițială a Runde de la Doha, aceste evoluții pozitive, în special intrarea

[3]Principiul unui „angajament unic” înseamnă, în principal, că „nu există niciun acord în absența unui acord total”.

în vigoare a Acordului privind facilitarea comerțului, în februarie 2017, confirmă angajamentul față de sistemul comercial multilateral. Aceste evoluții pregătesc terenul pentru modernizarea OMC, pentru a aborda noile provocări apărute în domeniul comerțului internațional, și contribuie la consolidarea normelor comerciale multilaterale. Parlamentul European a urmărit îndeaproape negocierile din cadrul OMC. În acest context, Parlamentul a adoptat o serie de rapoarte de evaluare a stadiului negocierilor.

Conferința parlamentară privind OMC, organizată de Parlamentul European în cooperare cu Uniunea Interparlamentară, oferă frecvent posibilitatea unei participări constructive (mai multe informații cu privire la această conferință sunt furnizate mai jos). În numeroase ocazii, Parlamentul European a solicitat reluarea negocierilor, subliniind importanța Runde de la Doha pentru comerțul mondial și dezvoltarea economică.

De asemenea, Parlamentul a fost asociat îndeaproape negocierilor în favoarea unor acorduri mai limitate. În decembrie 2015 și, respectiv, în decembrie 2017, acesta a trimis delegații la Nairobi și la Buenos Aires pentru a participa la reuniunile ministeriale ale OMC. Parlamentul continuă să urmărească evoluțiile care au loc la nivelul OMC, în special în perspectiva organizării următoarei reuniuni ministeriale a OMC, programată să aibă loc în iunie 2021.

UE ȘI OMC

Până în prezent, UE a jucat un rol central în dezvoltarea sistemului comercial internațional după cel de-al Doilea Război Mondial. În prezent, UE explorează posibilitatea modernizării OMC^[4].

La fel ca și GATT (și mai târziu OMC), UE a fost concepută inițial pentru a elimina barierele vamale și a promova comerțul între membrii săi. Piața unică a UE s-a inspirat, în parte, din principiile și practicile GATT. Uniunea fost întotdeauna unul dintre principalii promotori ai unui comerț internațional eficient, fondat pe statul de drept. Un astfel de sistem contribuie la garantarea unui acces echitabil la piețele externe pentru întreprinderile sale și, astfel, susține creșterea economică, atât cea internă cât și cea din țările terțe, în special din țările mai puțin dezvoltate.

Politica comercială comună a UE este unul dintre domeniile în care Uniunea dispune de o competență deplină și exclusivă. Cu alte cuvinte, UE acționează ca actor unic în cadrul OMC, fiind reprezentată de Comisie și nu de statele membre. Comisia negociază acordurile comerciale și apără interesele UE în fața Organului de soluționare a litigiilor al OMC, în numele tuturor celor 28 de state membre. Comisia consultă Consiliul și Parlamentul European și informează periodic aceste instituții cu privire la aspectele puse în discuție și la strategia adoptată în cadrul negocierilor multilaterale. În conformitate cu Tratatul de la Lisabona, Consiliul și Parlamentul sunt colegislatori și, prin urmare, au competențe egale în ceea ce privește chestiunile comerciale internaționale.

Prin intermediul OMC, UE a urmărit, de asemenea, să promoveze un cadru multilateral pentru negocierile comerciale care să completeze negocierile bilaterale. Totuși, având în vedere blocajul survenit în cadrul negocierilor aferente Runde de la Doha și faptul că

[4] Comunicat de presă referitor la [abordarea cuprinzătoare a Comisiei Europene privind modernizarea OMC](#).

alți parteneri comerciali și-au reorientat atenția către acordurile bilaterale, UE a trebuit să își redefină parțial strategia de lungă durată și să revină la negocierile bilaterale și regionale.

Impasul apărut în prezent în negocierile din cadrul OMC este, de asemenea, un semn că sistemul comercial internațional s-a schimbat în mod considerabil în ultimii 20 de ani. Acest sistem a evoluat, iar o serie de noi actori – în special țări aflate în tranziție și țări în curs de dezvoltare – joacă un rol central. Liberalizarea sistemului comercial internațional a fost benefică pentru unele țări în curs de dezvoltare, care au trecut printr-o etapă de creștere economică susținută fără precedent. UE este pe deplin conștientă de această nouă dinamică. În acest context, UE a subliniat faptul că este necesar să se revizuiască abordarea utilizată în trecut în procesul de negociere și să se încerce utilizarea unor abordări inovatoare, pentru a ține seama de importanța tot mai mare a aspectelor legate de reglementare, în raport cu cele ce vizează în mod exclusiv tarifele vamale.

CONFERINȚA PARLAMENTARĂ PRIVIND ORGANIZAȚIA MONDIALĂ A COMERȚULUI

Conferința parlamentară privind OMC este organizată în comun de Parlamentul European și de Uniunea Interparlamentară (UIP) și are drept obiectiv consolidarea democrației la nivel internațional prin introducerea unei dimensiuni parlamentare în sistemul de cooperare comercială multilaterală.

Prima reuniune formală a parlamentarilor la OMC a avut loc cu ocazia Conferinței ministeriale OMC de la Seattle, în decembrie 1999. În 2001, Parlamentul European și UIP au fost de acord să-și unească eforturile pentru a sprijini o reuniune parlamentară cu ocazia Conferinței OMC de la Doha. Această reuniune a pus temelia a ceea ce urma să devină Conferința parlamentară privind OMC.

Această conferință oferă parlamentarilor din lumea întreagă posibilitatea de a face schimb de opinii, informații și experiențe referitoare la chestiunile comerciale internaționale. Participanții urmăresc activitățile OMC, promovează eficacitatea și echitatea OMC, susțin transparența procedurilor OMC, depun eforturi pentru ameliorarea dialogului dintre guverne, parlamente și societatea civilă, influențează orientarea discuțiilor din cadrul OMC și consolidează competența parlamentelor naționale în ceea ce privește aspectele legate de comerțul internațional.

Conferința parlamentară privind OMC se reunește în timpul conferințelor ministeriale ale OMC. Ultima sa reuniune a avut loc la Geneva, la 6 și 7 decembrie 2018.

Wolfgang Iglar
10/2020

